

BOGDAN STĘPIEŃ
(Łańcut)

ARCHIWUM EDWARDA PELCA (1905–1988) W ZBIORACH SPECJALNYCH I REGIONALNYCH MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŁAŃCUCIE ZAWIERAJĄCE MATERIAŁY POCHODZĄCE Z LAT 1369–1988. JEGO ROLA I ZNACZENIE DLA POZNANIA DZIEJÓW MIASTA ŁAŃCUTA I REGIONU ŁAŃCUCKIEGO¹

Słowa kluczowe: Edward Pelc (1905–1988), Archiwum Edwarda Pelca, Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie

Wprowadzenie

Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie od samego początku swego istnienia, tj. od powstania w 1946 r., oprócz tradycyjnych zbiorów, takich jak prasa czy książki, gromadzi też i opracowuje różne materiały², które są związane zarówno z samym miastem Łańcutem, jak i regionem łańcuckim³. Materiały te trafiają do zbiorów specjalnych i regionalnych różnymi drogami, najczęściej w postaci darów lub zakupów⁴, następnie są udostępniane w Czytelni Głównej. Jedną z takich darowizn jest bliżej nieznanemu szerokiemu gronu badaczy Archiwum Edwarda Pelca. Wiedzą o nim jedynie nieliczni czytelnicy, bibliotekarze oraz miejscowi historycy-regionaliści. A szkoda, bo jest ono ze wszech miar godne uwagi i dlatego myślę, że warto mu się bliżej przyjrzeć, tym bardziej że nigdy nie było ono przedmiotem naukowego opracowania.

¹ Artykuł niniejszy opracowałem jako uczestnik studiów doktoranckich prowadzonych na Wydziale Socjologiczno-Historycznym Uniwersytetu Rzeszowskiego.

² *Informator Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie 1946–1996*, Łańcut 1996, s. 8.

³ *Dziesięciolecie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie*, „Życie Łańcuckie” 1956, nr 2, s. 2.

⁴ *70 lat Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie [1946–2016]*, pod red. M. Sońskiej, M. Szpunar, Z. Trześniowskiego, Łańcut 2016, s. 107–111.

Edward Pelc (1905–1988),
nauczyciel, bibliofil, darczyńca
na rzecz Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Łańcucie (ze zbiorów Miejskiej Biblioteki
Publicznej w Łańcucie, Archiwum Edwarda Pelca:
*Dokumenty osobiste Edwarda Pelca. Materiały autobiograficzne
i biograficzne, sygn. 2/III I.2)*

Życie i działalność Edwarda Pelca

Edward Pelc urodził się 5 grudnia 1905 r. w Łańcucie jako syn Franciszka i Marii Pelc z domu Bauer⁵. W mieście tym uczęszczał najpierw do szkoły podstawowej, a następnie do Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza, w którym w 1924 r. zdał maturę.

⁵ Rodzina Pelców należała i nadal należy do jednej z najstarszych w tym mieście. Nic więc dziwnego, że E. Pelc od najwcześniejszych lat swego życia interesował się jej losami i co za tym idzie dziejami swej „małej ojczyzny”.

Następnie podjął studia matematyczne na Wydziale Matematyczno-Fizycznym Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie jednym z jego wykładowców był fenomenalny uczony, twórca słynnej, lwowskiej szkoły matematycznej prof. Stefan Banach⁶.

Po ukończeniu studiów w 1929 r. został skierowany przez kuratorium do pracy w Państwowym Gimnazjum Humanistycznym w dalekim, kresowym mieście, podolskim Buczaczu, w którym uczył matematyki i fizyki.

Zamieszkał w bursie uczniowskiej, której został kierownikiem. Od samego początku zajął się tam sprawami Związku Harcerstwa Polskiego.

Był dobrym, ale wymagającym pedagogiem, co można wyczytać z różnych dokumentów i wspomnień znajdujących się obecnie w jego archiwum. Nic więc dziwnego, że wkrótce otrzymał tytuł profesora.

Lekcje fizyki ilustrował doświadczeniami. W jego archiwum zachowało się nawet zdjęcie z takiej lekcji, zrobione przez jednego z jego uczniów i подарowane mu wraz z odpowiednią dedykacją.

W Buczaczu spędził 10 najlepszych lat swego życia. Poznał tam córkę nauczyciela miejscowej, wiejskiej szkoły Irenę Józefę Braszkównę, z którą 8 sierpnia 1934 r. zawarł związek małżeński.

W późniejszym okresie swego życia, tj. w latach 1939–1941, pracował jako nauczyciel w szkole średniej w Buczaczu, zorganizowanej przez władze ZSRR.

Po przymusowej bezczynności, spowodowanej niemiecką okupacją podczas drugiej wojny światowej, w 1944 r. podjął pracę w browarze w Łańcucie jako księgowy. Równocześnie brał udział w tajnym nauczaniu, zarówno na terenie Buczacza, jak i powiatu łańcuckiego.

W latach 1937–1949 był harcmistrzem. Już po wyzwoleniu, w latach 1944–1947, pełnił obowiązki profesora matematyki w I LO im. H. Sienkiewicza w Łańcucie.

W 1947 r. wyjechał na Śląsk, do Zabrze, gdzie do 1969 r. pracował jako nauczyciel matematyki⁷.

Został odznaczony m.in.: Krzyżem Zasługi RP (1939), Srebrnym Krzyżem Zasługi (1953), Medalem 10-lecia Polski Ludowej (1954), Złotą Odznaką ZHP (1972), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1973)⁸.

Zmarł 22 lipca 1988 r. w Zabrzu. Przez całe swoje życie był związany z Łańcutem. Każdą wolną chwilę poświęcał na zbieranie i opracowywanie materiałów dotyczących swego rodzinnego miasta i swojej rodziny⁹.

⁶ S. Kolankowski, Z. Pawlikowska-Brozek, *Banach Stefan (1892–1945)* [w:] *Słownik biograficzny matematyków polskich*, red. S. Domoradzki, Z. Pawlikowska-Brozek, D. Węglowska, Tarnobrzeg 2003, s. 10–12; H. Steinhaus, *Stefan Banach*, „Wiadomości Matematyczne” 1961, t. 4, s. 251–259.

⁷ Z. Waszczak, *Pan Edward*, „Nowiny” 1980, nr 100, s. 7 + port.

⁸ Przy opracowywaniu tego biogramu wykorzystano materiały pochodzące z jego archiwum, a znajdujące się obecnie w jego Dokumentach osobistych, sygn. 1/III–4/III.

⁹ Zob.: B. Stępień, *Pelc Edward (5 XII 1905 Łańcut–22 VII 1988 Zabrze) matematyk, nauczyciel, ofiarodawca zbiorów* [w:] *Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, pod red. M. Rządkiwskiej, Warszawa 2016, s. 187.

Bibliografia najważniejszych prac Edwarda Pelca

- Edward Pelc jest autorem ponad 40 prac, pozostających głównie w maszynopisach i rękopisach, przechowywanych do niedawna w zbiorach specjalnych i regionalnych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łąncucie. Obecnie znajdują się one w archiwum jego imienia.
- Edward Pelc całe swoje życie interesował się i wnikliwie badał dzieje Łącuta i jego okolic. Rezultatem tych zainteresowań są jego prace. Szkoda, że są one w większości nigdzie nie publikowane. Jest on autorem lub współautorem m.in. następujących opracowań naukowych:
- Architekci zamkowi i budowniczo wie łącuccy do drugiej wojny światowej, oprac. K. Olbrychtowa, E. Pelc, Łącut, [s.n.], 1976, 170 k., 5 zeszytów; 29 x 20 cm.
- Doc. dr hab. Tadeusz Stachyra: życiorys i praca naukowa, oprac. E. Pelc, Zabrze: [s.n.], 1980, 45 k., fot., 29,5 x 21,5 cm.
- Dr hab. prof. zw. Politechniki Szczecińskiej, abs. państwowego gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Łąncucie, abs. Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, Józef Madera (1905–1975): życiorys, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1982, IV, 74, 138 k., fot., 29 x 20 cm.
- Działalność zawodowa, cechowa, społeczna, polityczna i kulturalna budowniczych i murarzy łącuckich [do drugiej wojny światowej], oprac. K. Olbrychtowa, E. Pelc, [Łącut], 1976, 135 k., 29 x 20 cm.
- Handel, banki i przemysł w Łąncucie do czasu ich uspołecznienia, oprac. A. Chmiel, E. Pelc, Łącut, Zabrze, [s.n.], 1978, 235 k., fot., 29 x 20 cm.
- Historia parafii rzymsko-katolickiej w Husowie, oprac. D. Pelc-Skrętna, E. Pelc, Husów, Zabrze, 1984–1985, 149 k., 30 x 21 cm.
- Historia rodziny Pelców z Łącuta 1773–1974.
- Historia Stowarzyszenia Mieszczan „Gwiazda” w Łąncucie ze szczególnym uwzględnieniem działalności Amatorskiego Koła Teatralnego 1894–1939, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 146 s., fot., 29 x 20 cm.
- Krótki życiorys prof. dr. hab. Teofila Modelskiego, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1979, 10 k., fot., 21 x 30 cm.
- Łącut starszy o 12 lat: Dokument wydany w Łąncucie w r. 1369 przez Ottona z Pilczy Pileckiego dotyczący lokacji wsi [Kraczkowej], oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], [1981], 5 k., 29 x 20 cm.
- Łącut, Handzlówka, Husów, Kraczkowa, Tarnawka w świetle dokumentów lokacyjnych z drugiej połowy XIV w., oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1985, 184 k., 30 x 21 cm.
- Nazwy terenowe i obiekty orientacyjne w Łąncucie, oprac. E. Pelc, D. Skrętna, Zabrze, [s.n.], 1983, 134 k., 30 x 21 cm.

- Notatka o pracy prof. dr. hab. Teofila Modelskiego „Herb miasta Łańcuta w świetle zabytków sfragistycznych”, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1978–1979, 33 k., 21 x 30 cm.
- Pamiętnik nauczyciela związkowca, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1981, I, 18 k., 29 x 20 cm.
- Podzwierzyniec po pierwszej wojnie światowej oprac. E. Pelc, Łańcut, Zabrze, [s.n.], 1979–1980, 241 k., fot., 30 x 21 cm.
- Projekt referatu dyskusyjnego „Mało znane szczegóły i fakty z historii Łańcuta”, oprac. E. Pelc, [Łańcut], [s.n.], 1975, 23 k., fot., 20 x 20 cm.
- Przedmieście, dzielnica Łańcuta. Ludność, gwara, skład zawodowy ludności w 1927 r., działalność gospodarza, oświatowa, kulturalna, społeczna, polityczna. Współczesność, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1979–1980, 372 k., 30 x 21 cm.
- Rewelacja historyczna Ziemi Łańcuckiej: Łańcut starszy o 12 lat: Kraczkowa to średniowieczna *Nova Villa vulgariter autem Daz Newdorph*, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1981, 22 k., 29 x 20 cm.
- Rody rzemieślnicze w Łańcucie na tle działalności Ziemi Łańcuckiej, oprac. E. Pelc, [Łańcut], 1976, 135 k., fot., 29 x 20 cm.
- Uwagi o treści hasel, umieszczonych w Słowniku geograficzno-krajoznawczym Polski odnoszących się do ziemi łańcuckiej, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1983, 30 k., 30 x 21 cm.
- Wokół problemów lokacji miasta Łańcuta i wsi podłańcuckich z XIV i XV w., oprac. E. Pelc, Łańcut, Zabrze, [s.n.], 1986, 107 k., 30 x 21 cm.
- Wykaz rękopisów dotyczących Łańcuta przekazanych przez prof. dr. T.E. Modelskiego do Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1979, 9 k., 21 x 30 cm.
- Wykaz rękopisów i materiałów dotyczących Łańcuta opracowanych przez prof. dr. Teofila Emila Modelskiego, przekazanych po jego śmierci do Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, oprac. E. Pelc, Zabrze, [s.n.], 1979, 3 k., 21 x 30 cm.
- Życie kulturalne Łańcuta do wybuchu drugiej wojny światowej: odczyt wygłoszony dla społeczeństwa łańcuckiego dnia 11.11.1975 r., oprac. E. Pelc, [Łańcut], [s.n.], 1975, 98 k., fot., 29 x 20 cm.
- Żydzi w Łańcucie, oprac. E. Pelc, Zabrze, Łańcut, [s.n.], 1978–1979, 235 k., fot., 30 x 21 cm.
- Edward Pelc jest też współautorem wydanego drukiem *Przewodnika turystycznego po Łańcucie*¹⁰.

¹⁰ A. Chmiel, E. Pelc, *Przewodnik turystyczny po Łańcucie*, Łańcut 1980.

**Archiwum Edwarda Pelca w zbiorach specjalnych
i regionalnych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łąncucie
i jego rola oraz znaczenie dla poznania dziejów
miasta i regionu**

Danuta Skrętna, córka Edwarda Pelca, przekazała 24 sierpnia 2015 r. Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łąncucie¹¹ na własność, nieodpłatnie, będące jej własnością, a odziedziczone po ojcu zbiory. Stało się to w obecności Grzegorza Paczochy, kierownika Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Zdrowia Urzędu Miasta Łąncuta, dr. Krzysztofa Jankowiaka, Małgorzaty Sońskiej, dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łąncucie, pracowników tej biblioteki oraz przedstawicieli lokalnych mediów.

(cyt. za: *70 lat Miejskiej Biblioteki publicznej w Łąncucie (1946–2016)*, pod red. M. Sońskiej, M. Szpunar i Z. Trześniowskiego, Łąncut 2016, s. 111)

W skład zbioru wchodzi dokumenty dotyczące Edwarda Pelca, jego rodziny, historii miasta i jego mieszkańców, m.in.: rękopisy, maszynopisy, korespondencja, fotografie, w tym klisza herbu Łąncuta z 1406 r., drzewo genealogiczne

¹¹ Zbiory te trafiły do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łąncucie m.in. dlatego, że w mieście tym nie ma archiwum.

rodziny Pelców. Są to zarówno oryginały, jak i kopie dokumentów, a nawet wycinki z prasy. Razem 52 teczki¹².

Zgromadzone przez Edwarda Pelca materiały są niezwykle cenne i stanowią znakomite uzupełnienie zbiorów specjalnych i regionalnych Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łąncucie. Niewątpliwie staną się one podstawą źródłową do opracowania wielu artykułów, prac naukowych czy też popularnonaukowych.

Przekazane przez Danutę Skrętną, córkę wybitnego regionalisty, materiały archiwalne zostały zinwentaryzowane, opracowane i skatalogowane jako wyodrębniony dział pod nazwą Archiwum Edwarda Pelca¹³. Przy jego opracowaniu zachowano oryginalny układ nadany przez właściciela. Dział ten został podzielony na kilka części:

I. Dokumenty osobiste Edwarda Pelca, sygn. 1/III–4/III

- I.1. Dokumenty osobiste,
- I.2. Materiały autobiograficzne i biograficzne,
- I.3. Harcerstwo,
- I.4. Odznaczenia.

II. Dokumenty majątkowe Edwarda Pelca, sygn. 5/III–6/III

- II.1. Umowy, rachunki, wydatki,
- II.2. Upoważnienia.

III. Materiały rodzinne Edwarda Pelca, sygn. 7/III–14/III

- III.1. Dokumenty i pamiątki Teofilii z Bauerów Świątoniowskiej,
- III.2. Papiery dotyczące żony Józefy Ireny Pelc,
- III.3. Papiery dotyczące córki Danuty Pelc Skrętniej,
- III.4. Wspomnienia dotyczące rodziny,
- III.5. Drzewo genealogiczne rodziny Jęczalików,
- III.6. Drzewo genealogiczne rodziny Skrętów,
- III.7. Historia rodziny Pelców z Łąncuta,
- III.8. Fotografie.

IV. Prace Edwarda Pelca, sygn. 15/III–37/III

- IV.1. Historia Stowarzyszenia Mieszczan „Gwiazda” w Łąncucie,
- IV.2. Architekci zamkowi i budowniczywie łańcuccy,
- IV.3. Działalność zawodowa, cechowa, społeczna, polityczna i kulturalna budowniczych i murarzy łańcuckich,
- IV.4. Rody rzemieślnicze w Łąncucie na tle działalności rzemiosła ziemi łańcuckiej,
- IV.5. Handel, banki i przemysł w Łąncucie do czasu ich uspołecznienia,
- IV.6. Żydzi w Łąncucie,
- IV.7. Przedmieście dzielnica Łąncuta,

¹² M. Mac, *Biblioteka otrzymała cenne dary*, „Gazeta Łąncucka” 2012, nr 207, s. 3.

¹³ D. Ryciek, *Archiwum Edwarda Pelca przekazane do zbiorów Czytelni Głównej*, „Łąncucki Biuletyn Miejski” 2015, nr 62, s. 7.

- IV.8. Notatka prof. dr. Teofila Modelskiego „Herb miasta Łańcuta w świetle zabytków sfragistycznych”,
- IV.9. Krótki życiorys prof. dr. Teofila Modelskiego,
- IV.10. Doc. dr hab. Tadeusz Stachura,
- IV.11. Pamiętnik nauczyciela związkowca,
- IV.12. Dr hab. prof. Politechniki Szczecińskiej abs. Państwowego Gimn. im. H. Sienkiewicza w Łańcutcie, abs. Uniw. J. Kazimierza we Lwowie Józef Meder,
- IV.13. Rewelacja historyczna Ziemi Łańcuckiej,
- IV.14. Dokument o założeniu Kraczkowej z dnia 16 sierpnia 1369 r.,
- IV.15. Nazwy terenowe i obiekty orientacyjne w Łańcutcie,
- IV.16. Tablice pamiętkowe, pomniki, figury, rzeźby, kapliczki i krzyże przydrożne w Łańcutcie i Ziemi Łańcuckiej cz. 1,
- IV.17. Tablice pamiętkowe, pomniki, figury, rzeźby, kapliczki i krzyże przydrożne w Łańcutcie i Ziemi Łańcuckiej cz. 2,
- IV.18. Historia parafii rzymsko-katolickiej w Husowie,
- IV.19. Łańcut, Handzlówka, Husów, Kraczkowa, Tarnawka w świetle dokumentów lokacyjnych z drugiej poł. XIV w.,
- IV.20. Wokół problemów lokacji miasta Łańcuta i wsi podłańcuckich z XIV i XV w.,
- IV.21. Podzwierzyniec po pierwszej wojnie światowej,
- IV.22. Przewodnik turystyczny po Łańcutcie,
- IV.23. Uwagi o treści haseł umieszczonych w Słowniku Geograficzno-Krajoznawczym odnoszącym się do Ziemi Łańcuckiej.

V. Odczyty i przemówienia, sygn. 38/III–40/III

- V.1. Życie kulturalne Łańcuta do wybuchu drugiej wojny światowej,
- V.2. Projekt referatu dyskusyjnego „Mało znane szczegóły i fakty z historii Łańcuta”,
- V.3. Łańcut starszy o 12 lat.

VI. Wykazy, sygn. 41/III–42/III

- VI.1. Wykaz rękopisów i materiałów dotyczących m. Łańcuta oprac. przez prof. dr. Teofila E. Modelskiego przekazanych do Archiwum Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie,
- VI.2. Wykaz rękopisów i materiałów dotyczących m. Łańcuta oprac. przez prof. dr. hab. Teofila E. Modelskiego przekazanych do biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

VII. Korespondencja, sygn. 43/III–54/III

- VII.1. Listy od Aleksandra Chmiela,
- VII.2. Listy od następujących: Lit. B–K,
- VII.3. Listy od Krzysztofa Jankowiaka,
- VII.4. Listy od następujących: Lit. L–P,
- VII.5. Listy od Kazimieri Olbrychtowej,

- VII.6. Listy od następujących: Pelc,
- VII.7. Listy od następujących: Lit. R–Z,
- VII.8. Listy od osób nieznanego imienia i nazwiska,
- VII.9. Listy od instytucji i urzędów,
- VII.10. Zaproszenia,
- VII.11. Listy E. Pelca do osób prywatnych i instytucji,
- VII.12. Korespondencja dotycząca haseł w Słowniku Geograficzno-Krajoznawczym Polski.

VIII. Materiały różne zbierane przez Edwarda Pelca, sygn. 55/III–61/III

- VIII.1. Afisz o odczycie,
- VIII.2. Rękopisy,
- VIII.3. Druki,
- VIII.4. Wypis z archiwum o.o. Jezuitów,
- VIII.5. Muzeum Pożarnictwa w Przeworsku,
- VIII.6. Wycinki prasowe.

Spośród wszystkich wyżej wymienionych materiałów na szczególną uwagę zasługuje m.in.: korespondencja z różnymi osobami prywatnymi, takimi jak np. Aleksander Chmiel¹⁴, Jan Kazimierz Kęskiewicz¹⁵, Walenty Szpunar¹⁶ czy Stefan Ingot¹⁷.

¹⁴ Aleksander Chmiel (1897–1986) kupiec, działacz społeczny oraz kulturalno-oświatowy niezwykle zasłużony zarówno dla samego miasta Łańcuta, jak i całego regionu łańcuckiego; zob.: D. Kolek, *Chmiel Aleksander (1897–1986)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, red. A. Meissner, K. Szmyd, Rzeszów 2011, s. 71; J. Kubicki, *Życiorys dedykowany naszej ziemi*, „Gazeta Łańcucka” 1995, nr 2/3, s. 9; J. Rzepka, R. Kochman, *Słownik biograficzny powiatu łańcuckiego*, Łańcut 2011, s. 48–49.

¹⁵ Jan Kazimierz Kęskiewicz (1899–1994), księgarz, współtwórca tradycji księgarskich i czytelnicznych w Łańcucie; zob.: A. Jagusztyn, *Kęskiewicz Jan Kazimierz (1899–1994)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty...*, s. 182 oraz B. Stępień, *Księgarnie w Łańcucie w latach 1927–1950*, „Toruńskie Studia Bibliologiczne” 2017, nr 2 (190), s. 53–68.

¹⁶ Walenty Szpunar (1904–1989), prof. dr inż., absolwent łańcuckiego gimnazjum (1923); student Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie; nauczyciel wielu szkół średnich i wyższych, m.in. dyrektor Gimnazjum Mechaniki Rolnej, późniejszego Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Łańcucie, pracownik Politechniki Warszawskiej (Katedry Astronomii Praktycznej), współpracownik Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, wieloletni redaktor „Rocznika Astronomicznego”, autor wielu publikacji, napisanych w kilku językach; zob.: J. Rzepka, R. Kochman, op.cit., s. 276–277.

¹⁷ Stefan Ingot (1902–1994), prof. dr hab., absolwent łańcuckiego gimnazjum (1921), absolwent Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, asystent, a następnie adiunkt na tamtejszym uniwersytecie; docent, a następnie prof. Szkoły Handlu Zagranicznego; prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (1945–1950), od 1946 prof., organizator i kierownik Katedry Historii Społecznej i Gospodarczej Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1950 r. na stałe przeniósł się do Wrocławia, gdzie związał się z tamtejszym ośrodkiem naukowym, dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego (1954–1958), członek senatu uniwersytetu (1954–1960, 1962–1964), członek wielu organizacji i towarzystw naukowych, m.in.: trzykrotny sekretarz generalny Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego, członek Towarzystwa Naukowego we Lwowie, jeden z założycieli Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego oraz przewodniczący Zarządu Wydziału Filozo-

Niezwykle ważne miejsce w Archiwum Edwarda Pelca zajmują maszynopisy różnych prac, takich jak np.: „Tablice pamiątkowe, pomniki, figury, rzeźby, kapliczki i krzyże przydrożne w Łańcucie i Ziemi Łańcuckiej”; „Nazwy terenowe i obiekty orientacyjne w Łańcucie”; „Przedmieście dzielnica Łańcuta”, „Podzwierzyniec po pierwszej wojnie światowej” i inne, choćby te wymienione wyżej w bibliografii najważniejszych jego prac.

Wśród materiałów, które znalazły się w tym archiwum, odnaleźć możemy także różne dokumenty o charakterze biograficznym. Są to m.in.: odpis z księgi parafialnej w Buczaczu, legitymacja członka Towarzystwa Koła Matematyczno-Fizycznego Studentów Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, odpis mianowania na nauczyciela Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie i wiele innych.

Archiwum Edwarda Pelca uzupełniają bardzo liczne fotografie. Ze zgromadzonych materiałów mogą korzystać wszyscy zainteresowani czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie. Niewątpliwie ze zbiorów E. Pelca będą korzystać, a nawet już korzystają, przede wszystkim historycy regionu, badacze kultury i sztuki, ponieważ stanowią one bardzo bogate oraz niezwykle cenne i unikatowe źródło do historii regionalnej, które może być wykorzystane np. do pisania prac licencjackich, magisterskich, artykułów czy też innych prac naukowych.

Obecnie trwają prace nad digitalizacją tego archiwum. Niewątpliwie po ukończeniu tych prac zostanie ono udostępnione szerokiemu gronu czytelników.

Bibliografia

- 70 lat Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie [1946–2016], red. M. Sońska, M. Szpunar i Z. Trześniowski, Łańcut 2016.
- Dziesięciolecie Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie, „Życie Łańcuckie”, 1956, nr 2, s. 2.
- Informator Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łańcucie 1946–1996, Łańcut 1996.
- Kolankowski S., Pawlikowska-Brożek Z., *Banach Stefan (1892–1945)* [w:] *Słownik biograficzny matematyków polskich*, red. S. Domoradzki, Z. Pawlikowska-Brożek, D. Węglowska, Tarnobrzeg 2003, s. 10–12.
- Kozaczka M., *Życie kulturalne miasta w latach 1919–1939* [w:] *Łańcut. Studia i szkice z dziejów miasta*, red. W. Bonusiak, Rzeszów 1997, s. 389–414.
- Mac M., *Biblioteka otrzymała cenne dary*, „Gazeta Łańcucka” 2012, nr 207, s. 3.
- Pelc Z., *Mój Łańcut*, Łańcut 1997.

ficzno-Historycznego, członek Rady Naukowej dla zagadnień Ziemi Odzyskanych (1945–1950) oraz przewodniczący Komisji Osadnictwa Wiejskiego i wielu innych instytucji i organizacji, autor ponad 400 prac naukowych; zob. J. Rzepka, R. Kochman, op.cit., s. 108–109.

Przywilej lokacyjny wsi Kraczkowej z 16 sierpnia 1369 roku, oprac. K. Pomes, B. Stępień, Przemysł 2001.

Rycek D., *Archiwum Edwarda Pelca przekazane do zbiorów Czytelni Głównej*, „Łańcucki Biuletyn Miejski” 2015, nr 62, s. 7.

Słownik biograficzny powiatu łańcuckiego, red. J. Rzepka i R. Kochman, z. 1, Łańcut 2011.

Słownik biograficzny twórców i działaczy kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej, red. A. Meissner i K. Szmyd, Rzeszów 2011.

Steinhaus H., *Stefan Banach*, „Wiadomości Matematyczne” 1961, t. 4, s. 251–259.

Stępień B., *Pelc Edward (5 XII 1905 Łańcut–22 VII 1988 Zabrze) matematyk, nauczyciel, ofiarodawca zbiorów [w:] Słownik pracowników książki polskiej. Suplement IV*, red. M. Rządkiwolska, Warszawa 2016, s. 187.

Waszczak Z., *Pan Edward*, „Nowiny” 1980, nr 100, s. 7.

Keywords: Edward Pelc (1905–1988), Edward Pelc’s Archive, City Public Library in Łańcut

Mots-clés : Edward Pelc (1905–1988), Archives d’Edward Pelc, bibliothèque publique municipale de Łańcut

Ключевые слова: Эдвард Пельц (1905–1988), Архив Эдварда Пельца, Городская общественная библиотека в Ланьцуте

Bogdan Stępień, *Edward Pelc’s (1905–1988) Archive in the Special And Regional Collections of the City Public Library in Łańcut Comprising Materials from Between 1369 and 1988, its Role and Significance for the Discovery of the History of Łańcut and the Surrounding Areas*. The article presents the Archive of Edward Pelc (1905–1988) — teacher, bibliophile, founder of the Archive and the person who donated its collection to the City Public Library in Łańcut. So far, the archive has not yet been studied and analysed.

The collection includes both original materials and copies of documents on the history of Łańcut and the region. The earliest of those come from 1369 (i.e. the date on the oldest known and existing document referencing these lands — the founding document of the Kraczkowa village), while the latest come from 1988 (i.e. the year of Edward Pelc’s death). In addition, the following matters are discussed:

- the biography of Edward Pelc (1905–1988);
- his research interests and achievements, which have been included in the list of the author’s major publications, as well as his archive, which was donated to the City Public Library in Łańcut (52 folders in total) on 24 August 2015 by Edward Pelc’s daughter, Danuta Skreżna.

Bogdan Stępień, *Archives d’Edward Pelc (1905–1988) dans les collections spéciales et régionales de la bibliothèque publique municipale de Łańcut, contenant des documents datant de 1369–1988. Son rôle et sa signification pour connaître l’histoire de la ville de Łańcut et de la région de Łańcut*. Cet article présente les archives d’Edward Pelc (1905–1988), enseignant, bibliophile, créateur d’archives et donateur de ces archives à la bibliothèque publique municipale de Łańcut. Il n’existait pas jusqu’ici d’étude scientifique sur ces archives.

Ces archives contiennent à la fois des originaux et leurs copies. Elles concernent l'histoire de la ville de Łańcut et de la région de Łańcut. Elles datent de la période allant de 1369 (date du plus ancien document préservé et actuellement connu sur ces terres, c'est-à-dire le droit de cité du village de Kraczkowa) jusqu'à 1988 (soit la date du décès d'Edward Pelc). C'est pourquoi cet article aborde des questions telles que :

- la biographie d'Edward Pelc (1905–1988) ;
- ses centres d'intérêt et son travail scientifique, consigné dans la bibliographie des œuvres les plus importantes de cet auteur ;
- les archives qu'il a créées, qui ont été transférées le 24 août 2015 par sa fille, Mme Danuta Skretna, à la bibliothèque publique municipale de Łańcut (52 dossiers au total), qui en est devenue propriétaire.

Богдан Стеньпень, *Архив Эдварда Пельца (1905–1988) в специальных и региональных собраниях местной общественной библиотеки в Ланьцуте, содержащая материалы с 1369–1988 лет*. Его роль и значение для изучения истории города Ланьцут и ланьцутского региона. В данной статье представлен Архив Эдварда Пельца (1905–1988), учителя и библиографа, основателя Архива и его дарительницы для Городской общественной библиотеки в Ланьцуте. До сих пор он не дождался научной обработки.

Архив содержит как оригинальные материалы, так и их копии. Они касаются истории самого города Ланьцут и Ланьцутского региона. Первые документы датируются 1369 годом (т.е. даты самого старого сохранившегося и известного нам на данный момент документа об этих землях, т.е. локационной привилегии деревни Крачкова) а последние — 1988 годом (т.е. годом смерти Эдварда Пельца). Поэтому статья затрагивает следующие вопросы:

- биография Эдварда Пельца (1905–1988);
- его хобби и научные достижения, которые описаны в библиографии самых главных работ автора, а также созданный им архив, который дочь Данута Скрентна 24 августа 2015 передала в собственность Городской общественной библиотеке в Ланьцуте (всего 52 папки).